

3. Слюсарь А. А. О поэтике «Стихотворений в прозе» И. С. Тургенева / А. А. Слюсарь // Питання літературознавства. – Чернівці, 1998. – Вип. 5 (62). – С. 25 – 36.
4. Тургенев И. С. Стихотворения в прозе / И. С. Тургенев // Собр. соч.: В 12 т. – М.: Художественная литература. – Т. 8. – С. 411 – 478.
5. Тюпа В. И. Стихотворение в прозе: проблема жанровой идентичности: [электронный вариант] / В. И. Тюпа. Режим доступа: slovoggu.ru/nfv2007_2_5_pdf/05Tupa.pdf

Дарія Матлаш

МАЛА ПРОЗА Б. ЛЕПКОГО: ХУДОЖНЄ НОВАТОРСТВО ТА СВІТОГЛЯДНО-ЕСТЕТИЧНИЙ КОНТЕКСТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ ТРАДИЦІЇ

Богдан Лепкий розпочинав свій творчий шлях у добу становлення і розвитку модернізму. В творчості митця відбилися зміни світоглядних засад, притаманне позбавлення стереотипів побутописання, що органічно поєднується з різноманіттям жанрових різновидів фрагментарної прози, а ліризм стає ключовою домінантою художнього стилю та мислення письменника.

Метою статті є дослідження парадигми творчих пошуків українського митця, який звертався до переосмислення як традиційної для української літератури соціальної проблематики, так і до нових проблем екзистенції людського буття.

Своєрідної інтерпретації набуває воєнна тематика, якій надається особлива роль, адже звернення до неї можна пов'язати із біографією митця, який пережив Першу та Другу світову війну. Досліджено, що в творах письменника, присвячених зображенню лихоліття війни, характери героїв розкриваються у нетипових ситуаціях. А художні образи туги, долі стають ключовими і семантично акцентованими. Спостерігається розвиток екзистенційних мотивів, а саме, пошуки сенсу буття у жорсткому світі, усвідомлення героями абсурдності війни, самотності, «закинутості» людей у незвичайні для них обставини, осмислення ваги життя і смерті, що виявляє особливості трагедійного світосприйняття війни письменником.

Зображення мілітарних проблем позначене тяжінням автора до модерністської поезики та світосприйняття. Зокрема виразними стають імпресіоністичні стильові ознаки у відтворенні воєнної дійсності. Такі твори як «Сім шляфроків», «Жінка з квіткою», «Не виходимо з хати» – переважно не містять подієвого сюжету, натомість складаються із фіксації окремих суб'єктивних вражень, почуттів оповідача. У творах переважає монтажна композиція, важливого значення набувають семантично акцентовані художні деталі, підкреслюється відчутний ліризм, настроєвість, трагічне світовідчуття. Основу сюжету становить вимушена еміграція, спричинена воєнними подіями, що викликає психологічну кризу у героїв, породжену страхом від невідомого, а образ біженця – самотньої, розгубленої, психічно зламаной людини, яка перебуває на межі душевного зриву, є центральним.

Так, в образку «Сім шляфроків» немає традиційного причинно-наслідкового розвитку сюжету, натомість основна дія розвивається через лаконічні репліки безіменних героїв, опис миттєвих вражень або ж спогадів. Через миттєву фіксацію окремих деталей оповідач передає атмосферу розрухи, паніки, поспіху: «Втікачі про вигоду не дбають. Раді, що до поїзду

дісталися, бо ворог ступав їм по п'ятах. Ворог, якого ні вони, ні батьки їх не бачили на очі» [5, 516]. Нагнітання предикативів: «палить», «грабує», «мордує», – створює певне емоційне навантаження. Окличне речення: «Страшна річ ворог!» – також нагнітає експресію сприйняття зображеної дійсності, і, водночас, провокує до усвідомлення екзистенційного жаху війни [5, 516]. Це ніби апеляція до читача. Введення у твір коротких реплік та діалогів неозначених героїв – драматизує оповідь, що також слугує засобом емоційного посилення сприйняття подій. Герої не мають імен – узагальнено зображення проблеми війни як всенародного горя. «Екстрадієгетичний наратор використовує змінну фокалізацію, немов знімає камерою, що відбувається в переповненому вагоні біженцями, передає слово персонажам, які оповідають про найболючіше...» [7, 122]. Автор вдається ніби до «уповільненої зйомки» та «крупного плану», а трагічні події відтворюються крізь призму суб'єктивного сприйняття безіменного героя-оповідача, який включає читача в атмосферу своїх думок та переживань.

Семантична акцентуація слухового образу – плачу, що ніби лунає усюди, відтворює психологічний стан біженців, екзистенційне відчуття страху у людей перед війною.

Важливим композиційним елементом є топос дороги та символ потягу, який уособлює втечу від прикрої реальності. Тривалий час у дорозі дає можливість поміркувати про трагічні життєві події, що переростає в усвідомлення власної безпорадності в даній ситуації.

У завуальованій формі звучить й критика царського уряду та його антигуманної політики, яка скалічила долю не однієї людини. Царат придушував всілякі вияви національної свідомості, а карою цього «страшного злочину» найчастіше був далекий Сибір: «Кажуть, що він палить, грабує, мордує, а свідомих і діяльних у Сибір вивозить» [5, 516].

Разом із тим «автор виходить за межі соціальної проблематики (теми війни і біженців) і порушує екзистенційну: людина стає втікачем, втрачає смисл свого існування...» [3, 10]. Персонажі образка «Сім шляфроків» втрачають звичний спосіб життя, свій дім, деякі – родину, та всі вони втрачають життєву гармонію, право бути щасливими.

Через описи подорожніх та їхні історії виявляється й екзистенційна категорія трагізму життя людей. За Лесею Назаревич, «екзистенціальним виявом трагічного є пейзажі, деталі-символи, сновидіння, листи, потоки свідомості, внутрішнє мовлення, фольклорні елементи (пісні, голосіння). Вони підсилюють такі екзистенційні стани, як страх через розрив із землею та рідними, страждання від самотності, каліцтва, старості, несприйняття та небажання смерті, бунт проти війни, абсурдність людського існування» [4, 10-11].

В образку «Не виходимо з хати» також передано суб'єктивне сприйняття дійсності оповідачем через фрагментарні враження та асоціації. Постає відтворення драматичних подій війни через порівняння вояків із багнетами, через образи господарського собаки, якого женуть з подвір'я, через символічні образи придорожніх хрестів. Драматичність сприйняття підкреслюється окличними та запитальними реченнями, якими ніби пронизано все навкруги: «Куди ідеш?», «Куди втікаєш?», «Вернися!» [6, 510]. Через короткі, обірвані речення оповідач також окреслює жорстокі реалії цієї дійсності: «Мостів вояки пильнують. Наші дядьки. Лишили жінок і дітей, лишили недокінчене жниво і пішли пильнувати мостів. При кожному кількох, а ворог хмарою надходить» [6, 510]. Атмосфера жаху посилюється і сприйняттям самої природи: описом дощу, який може погасити ватру. Дощ асоціюється зі слізьми людей, в лицах яких ще горить ватра надії на мирне життя. Емоційний вираз страшних страждань та переживань війни передано через окличні речення: «Як соромно втікати!», «Ой, будемо вити!» [6, 510]. Ці речення мають діалогічний характер, адже ніби

спрямовані до інших героїв, а також і до реципієнта. У творі з'являється і набуває особливого семантичного навантаження міфологізований образ гідри, з якою асоціюється зруйноване місто. Образок має кільцеву композицію: починається і закінчується словами «кілька днів не виходимо з хати», що підкреслює замкненість буття людини у військовий час, яка силою обставин загнана у певні рамки [6, 510].

Філософське осмислення долі народу крізь призму релігійних алюзій і ремінісценцій відтворено в образку «Під Великдень». Богдан Лепкий звертається до Євангельської оповіді про Страсті Христові, проектуючи її узвичаєну інтерпретацію у площину національних проблем українців. Автор відмовляється від передісторії і одразу вводить у розвиток подій. У сюжетно-композиційному плані виразним стає прийом «сцена у сцені» (розповідь у розповіді), що виявляється через введення народних переказів. Зокрема, це пояснювання людьми, чому дрижить осика: «Як прийшли у ліс посіпаки, щоб дерево на хрест зрубати, то дуб, і ялиця, і явір мовчки стояли, мов мертві із болю, а осика дрижала й просила, щоб її не рубали, бо боїться кари. Так вона і дрижить з того часу» [5, 509]. З цим деревом пов'язаний мотив кари, адже проводиться паралель між осикою та людьми, які тремтять, бояться, душі яких покинула мужність, а тому кара за зраду їх наздожене. Метафоричний образ розп'ятого на хресті України, її народу, надають твору трагічного забарвлення. Експресію болю втілює й образ Голгофи – місце розп'яття Христа, що символізує смерть в муках, страждання. Символічним є те, що автор порівнює стогін Голгофи зі стогоном народу під час війни, аби показати увесь жах і страждання невинних людей. Страждання Ісуса порівнюються зі стражданнями народу під час війни, що підсилює експресію зображеної воєнної дійсності: «... як почалася війна, то Христос відірвався від хреста і впав на землю, в траву, долілиць. А як люди хотіли його знов почіпити і цвяхами стали руки й ноги прибивати, то з цвяхів капала кров» [5, 510].

Твір побудовано у вигляді потоку асоціацій, суб'єктивних переживань оповідача, а залучені біблійні образи та ремінісценції мають експлікативний характер.

Так своєрідно, через осмислення біблійних тестів, автор намагається підкреслити екзистенційні проблеми воєнної дійсності, розвиваючи міркування про муки, страждання, приреченість. Спостерігається нагнітання експресії через символіку кольорових образів та асоціацій, семантична акцентуація образу вогню: «Тямлю, як високо знімалися кучеряві клуби диму, як вилися червоні гадюки вогню, як кривавий блиск обминав кривавий паркан. Нині димами окутаний весь край і весь він в огні, весь у багрянці муки...» [5, 509].

Серед творів антивоєнного спрямування виокремлюються й твори з еміграційною проблематикою. Цікавою видається прозова мініатюра «Жінка з квіткою», у якій увиразнюється імпресіоністична стильова палітра. Твір належить до фрагментарної безфабульної прози, сюжет складається із стислих фраз безіменного героя, який описує події із вагону потяга. Йдеться про вимушену еміграцію, спричинену воєнними подіями, що викликає психологічну кризу у героїв, породжену страхом від невідомого: «Навіть машиніст не знає, куди він нас везе» [6, 508]. Прозова мініатюра «Жінка з квіткою» написана під впливом вражень, переживань війни 1914-1918 років, свідком якої був автор. Богдан Лепкий надзвичайно вдало передав трагічні обставини через проекцію думок героя за допомогою гомодієгетичної нарації. Наратор коротко, ніби окремими штрихами, описує свої думки, почуття, викликані поїздкою, що відтворює узагальнену психологічну картину еміграції. Перебування на чужій землі створює відчуття ворожості, непотрібності: «Квітки здивовано дивляться на нас, ворони стадами злітаються з піль», наратор використовує риторичне

запитання: «Кричать на нас: «Пощо прийшли?!», але не очікує відповіді, бо все і так зрозуміло, дивлячись на життєву ситуацію, а можливо й сам не знає, «пощо» [6, 508].

В прозовій мініатюрі «Жінка з квіткою» звучать мотиви ностальгії, які перегукуються з відчаєм, нерозумінням причин війни: «Карпати. За ними наша земля, а на ній – ворог. Всім нам це одно на гадці: що він там робить?» [6, 508]. Передача рефлексій і вражень біженців відтворюють прагнення Богдана Лепкого проникнути у глибини людської душі, з перебігом її переживань і почуттів. Психологічного звучання набуває порівняння «гадок» (думок), яких багато, як «... тих ворон на полі», що розкриває почуття вимушених втікачів, а образ ворону, який здавна вважався вісником нещастя, горя, підкреслює неспокій і невизначеність людей [6, 509].

Доповнює ностальгічну картину образ жінки, яка самотньо сидить в купе потягу, тримаючи квітку. Вдивляючись у квітку, вона згадує, «мабуть, усе, що лишила дома» [6, 509]. Алегоричний образ квітки стає символом втраченого, покинутого, відтворює емоційне осмислення власних переживань. Наратор зауважує: «Квітка червоно цвіте», що є своєрідним оптимістичним посилом, свідченням, що життя триває й далі може буде кращим [6, 509].

У творах, в поезії яких сполучаються ознаки реалістичної та модерністської поезики, автор переосмислює головні проблеми суспільства, проте подає власне авторське бачення, що вирізняє його твори від творів попередників. Соціальна проблематика розкривається по-новому: не крізь призму побутописання, етнографії, а через поєднання оповідної манери із психологічним аналізом людської душі, розширення семантичних властивостей пейзажів, поєднання неоромантичних та імпресіоністичних засобів художнього моделювання дійсності. У малій прозі Богдана Лепкого домінуючими стають почуття, настрої героїв, які зумовлені певними подіями.

Часто зображення соціального життя селянства відбувається у фокусі екзистенційних проблем. У розвитку сюжету новели «Хлопка» визначною стає екзистенційна межова ситуація – трагічне сприйняття світу через злидні та важку працю. Богдан Лепкий не акцентує увагу на описі згорьованої матері, а концентрується на її почуттях, що викликані нещастям – хворобою дитини, яка вмирає. Відмова від традиційної описової манери почуттів, звернення до нових виражальних можливостей, дозволяє авторові розкрити увесь діапазон почуттів людини. Митець вводить у твір художню деталь – очі, які просять ласки у панів: «[жінка] стояла і непевно дивилася довкола своїми видивленими і виплаканими очима» [5, 465]. Автор зображує невербальне благання жінкою допомоги, яка «... немов ласки просила у тих панів великих», що є засобом експресивності, передає внутрішній стан героїні, провокуючи вираження психологічних й емоційних реакцій читача, який усвідомлює увесь трагізм матері вмираючої дитини [5,465].

Не викликає здивування, що ці «шляхетні» люди беруть нещасну жінку на сміх. Але полілог між хлопкою, лікарем та редактором відкриває благородність, шляхетність бідної жінки та аморальність людей вищого суспільного стану. Автор звертається до прийому контрасту, різко відтіняючи погляди людей різних суспільних станів, що зображує світоглядну обмеженість хлопки, адже вона не звертається до лікаря, а іде до знахарів, циганів. Це можна пояснити відсутністю освіти, пануванням на селі старих звичаїв, що звичайно викликає здивування у панства. Виразним стає світоглядний конфлікт. Але і прогресивні погляди верхівки суспільства не виключають жорстокості її поведінки.

«Промовистий штрих» використовує письменник, звертаючись до звукової характеристики: щоразу двері в цукерню відчинялися з гуркотом, а мати вмираючої дитини відчиняє двері тихо та несміливо.

Щоб розкрити ницість панів, автор звертається до засобів комічного, що стає своєрідним викриттям пороків заможної частини суспільства. Застосування гротеску, карикатури увиразнює негативні риси героїв. Отже, природа сміху у новелі виконує критичну функцію, є виразником авторського ставлення до певних негативних явищ.

Проблема соціальної нерівності та залежності людини від обставин порушена у новелі «Над ставом», що є класичним зразком новели-акції, яка будується за схемою герой – антагоніст – синтез і, як правило, має трагічну розв'язку (за І. Денисюком). Соціальний конфлікт автор інтерпретує крізь призму людської жорстокості, призму трагедії та безвиходу селян, які опинилися на межі голоду. Коли героя забивають камінням – увага акцентована на вияві колективного несвідомого, адже кривдники вже не контролюють себе, а ніби «втягуються» у жорстоку дію вбивства. В новелі спостерігається поглиблення психологічного тла, а «авторська манера, з увагою до чуттєвого сприймання, засвідчує вплив імпресіонізму з його «світлотінями», який суттєво позначатиметься на самій структурі новели...» [1, 36]. Для твору характерним є зведення до мінімуму описів, авторських відступів, що продиктовано ідейним задумом, а також приділення особливої уваги пейзажним деталям, які автор навантажує додатковим смисловим значенням, надає символічних рис, зокрема, опис сонця: «Тим часом сонце викотилось, як розжарена куля, і воду в ставі закрасило золотом і кров'ю» [6, 357]. Саме семантика кольору натякає на те, що на цьому ставі має статися лихо.

У образку «Прикрий сон» соціальні проблеми переростають в морально-етичні, подані через прийом сну. Задля розкриття найпотаємніших закутків людської душі Богдан Лепкий звертається до підсвідомого як «автономного чинника, що впливає на поведінку, свідомість персонажів» [2, 7]. Тому часто у творах письменника важливе значення мають сни, марення, галюцинації, емоційно нестабільні стани, близькі до божевілля, а також стирання меж між реальним та ірреальним, що прослідковується в образку «Прикрий сон». Чиновник, який загубив багато душ, зазнає мук сумління під час тривожного сну. В образку фіксується оригінальна композиційна форма – сцена у сцені (розповідь у розповіді), через яку відтворюються різноманітні історії з життя людей. Діалогічна форма слугує не лише зображенням сюжетної події, але й відображенням суб'єктивних реакцій головного героя на ситуації. Богдан Лепкий вдається і до засобу іронії, коли суддя «радіє», що то був лише сон. В цьому епізоді автор розкриває психологію кривдника, винищувача людських душ, що найкраще виявляється у драматизованих діалогах героїв. Сон також виступає і як умовний прийом для зображення і підкреслення надуманості, дурості дій судді, які у реальному житті не мали б бути, бо є абсурдними через його жорстокість, жагу до наживи.

Оригінального трактування набуває міфологема Долі, семантичний відтінок якої символізує ідею майбутньої відплати. Акт обвинувачення кривднику виголошує його батько, що вражає силою психологічного звучання. Таким чином, приховані інстинкти, почуття розкриваються з позиції «глибинної психології» (за К. Юнгом), досліджується їх вплив на життя окремої людини.

В новелі «Прикрий сон» порушено питання ролі жінки в родинно-побутовому контексті. Так, пан радник сподівається, що його жінка прокинеться і вирішить ситуацію із неочікуваними гостями: «Коби так жінка збудилася, вона б собі з ними дала раду. О, вона!»

[5, 419]. Але водночас Черевко і боявся своєї жінки: «Був би пан радник крикнув, та не хотів будити жінки, бо боявся її гірше, ніж тих людей, що вночі лізли в його хату, і ніж паралічу» [5, 418]. Думки героя і авторська характеристика додають особливої комічності ситуації і вказують на зверхність жінки в сім'ї та послабленої ролі чоловіка.

Сюжет твору подано через «інтрадієгетичний наратив» [7, 109], тобто подія не є частиною реальності, відбувається у сні, але показує реальні випадки, ситуації з практики радника, де «екзистенційного осмислення набувають і проблеми минулого, теперішнього та майбутнього. Утверджується думка, що людина в теперішньому – це сума вчинків з минулого» [4, 14]. Новела завершується так само несподівано, як і розпочинається, герой розуміє, що це всього лише сон. Твір викликає прикрі почуття, тому що відбиває жалюгідне, нище життя людини, яка не шукає каяття.

Важливу роль серед творів Богдана Лепкого займає національна тематика, що часто представлена у філософському аспекті, де головним стає розуміння проблем національної ідентичності, створення ідеального образу українця-громадянина.

Цікавим є оповідання «Іван Медвідь», в якому розповідається історія людини, яка постала проти системи, людини, яка бажала вивести своїх односельців із мороку. Головний герой твору, Іван Медвідь, – тип нового героя – активної мислячої людини, що здатна боротися за своє щастя. В основі твору – світоглядний конфлікт. Центральною в оповіданні є розповідь про типове галицьке село, змальована спроба пробудити громаду та реакція на ці спроби. Важливу роль у житті головного героя відіграє війна, що змінює людину, формує нові погляди на життя. Медвідь апелює до свідомості односельців, але чоловіки зайняті балачками про війну, а «бабам, як самі знаєте, не багато й треба. Вип'є по одній, по другій, та й уже пропала» [6, 480].

Приєм невласне прямого мовлення дозволяє виявити й авторську оцінку зображуваного. Виникає діалогізм авторського наративу, коли він вступає з читачем ніби в умовний діалог і через висловлювання та звернення героя веде роздуми над певними подіями, що створює у читача відчуття причетності, змушує відчувати себе частиною відображеної у творі дійсності.

Оповідання характеризується розлогими описами в експозиційній частині. Так, в першу чергу читач ознайомлюється з описом галицького села. Загалом природа відіграє важливу роль: «Як коли старого Медведя дурнота людська довела до розпуки, то він утік на поле» [6, 482]. В пошуках гармонії герой втікає на лоно природи, в якій знаходить життєдайну силу, так він поступово звільняється від песимізму, долає душевний злам. Наближення, злиття людини і природи є також виявом національного ментального світосприйняття. Антеїзм, що проявляється у виявленні відчуттів спорідненості із рідною землею, нероздільності із природою, яскраво простежуються в українському менталітеті, що можна прослідкувати й на прикладі Медведя. Важливого семантичного навантаження набуває символ хреста, який уособлює не лише волю, але й муки, біль підневільного народу. Іван Медвідь разом із малими внуками плете вінок, який втілює символічні, магічні уявлення і є оберегом. А вінок, одягнений на хрест, символізує захист волі, народу, віру в те, що «вона прийде, хоч би таких забитих сіл, як наше, були навіть цілі сотки» [6, 484].

Важливо звернути увагу і на семантику прізвища Медвідь, що також має символічне значення. Символ ведмеда – тотем, який пов'язаний із пробудженням природи, наділений силою. Автор інтерпретує це значення і реалізує в якості основної риси головного героя. Адже Іван Медвідь вважає головною справою свого життя пробудження національної

свідомості односельчан, незважаючи на те, що залишається самотнім і незрозумілим у своїх прагненнях і боротьбі.

Отже, поетика малої прози Богдана Лепкого відбиває модерністські тенденції літератури перехідної доби, що зумовлює цікаві експерименти автора не лише із змістовим наповненням творів, але й з сюжетно-композиційною будовою, жанровою формою.

Список використаної літератури

1. Зушман М. Б. Дискурс малої прози Богдана Лепкого та західноукраїнська малоформатна новелістика кінця ХІХ - початку ХХ століття: Дослідження / М. Б. Зушман. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2013. – 130 с.
2. Зушман М. Б. Мала проза Богдана Лепкого в контексті західноукраїнської новелістики кінця ХІХ – початку ХХ століття: автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / М. Б. Зушман. – Кіровоград, 2007. – 19 с.
3. Кордонець О. А. Лірико-імпресіоністична проза Богдана Лепкого: автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / О. А. Кордонець. – Івано-Франківськ, 2009. – 18 с.
4. Назаревич Л. Т. Екзистенційність як філософська та художньо-естетична домінанта української малої прози кінця ХІХ – початку ХХ ст.: автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.06 / Л. Т. Назаревич. – Тернопіль, 2008. - 20 с.
5. Лепкий Б. С. Твори: У 2-х т. / [упоряд., автор вступ. статті та приміток М. М. Ільницький] / Богдан Лепкий – Т. 1 : Поезія. Оповідання і нариси. Історичні повісті. – К. : Дніпро, 1991. – 862 с.
6. Лепкий Б. С. Твори: У 2-х т. / [упоряд., автор вступ. статті та приміток Ф. Погребенник] / Богдан Лепкий – Т. 1 : Поетичні твори. Прозові твори. Мемуари. – К. : Наукова думка, 1997. – 847 с.
7. Ткачук М. Модерністський дискурс лірики та новел Б. Лепкого / М. Ткачук. – Тернопіль : Видавництво Тернопільського педагогічного університету, 2005. – 127 с.

Евгения Митева

РОЛЬ БИОГРАФИЧЕСКОГО КОНТЕКСТА В МИФЕ М. ЦВЕТАЕВОЙ О СЕРГЕЕ ЭФРОНЕ В СТИХОТВОРЕНИИ «ХОЧЕШЬ ЗНАТЬ, КАК ДНИ ПРОХОДЯТ...»

Актуальность исследования объясняется интересом современных литературоведов к осмыслению феномена авторского мифа поэтов серебряного века. Цветаевская лирика 1910-х годов, обращённая к С. Эфрону, представляется интересной также в аспекте именно изучения авторского мифа поэтессы.

Цель данной статьи – выявление интертекстуальных и биографических пластов в цветаевском мифе 1910-х годов о Сергее Эфроне на примере стихотворения «Хочешь знать, как дни проходят...».

В творчестве М. Цветаевой довольно значительная часть лирики посвящена Сергею Эфрону. Образ мужа занимает важное место в авторском мире поэтессы. Авторский миф М. Цветаевой об С. Эфроне неизменно связан с концептом «рыцарство» и рыцарской